Безкоштовний примірник

Наш вибір

Газета для українців у Польщі
ISSN 2083-8751 Sygn. akt III. NsRej 500/11 ЩОМІСЯЧНЕ ВИДАННЯ
Видавець Фонд «Наш вибір»

№ 51
СЕРПЕНЬ 2016

Інтернет-портал: www.naszwybir.pl

25 років
Незалежності України!
Спроба підсумку від Петра Андрусечка

Інтерв'ю з Ізабелою Шевчик,
директором Мазовецького відділу у справах іноземців

Історик Андрій Портнов
про Донбас

Система шкільної освіти в Польщі:
важливі факти

років
газеті «Наш вибір»!

Мирослава КЕРИК,
головний редактор

Від редакції

Дорогі читачі! Газеті «Наш вибір» та інформаційному порталу виповнилося 5 років! Ми раді, що завдяки підтримці польської держави та Євросоюзу нам вдалося видати 51 номер газети і створити мережу пунктів, де Ви можете знайти її безкоштовні примірники.
Протягом цих років ми висвітлюємо актуальні для Вас теми, йдучи назустріч Вашим потребам, творимо газету й портал, які, сподіваємося, цікаво та корисно читати.
Дякуємо всім нашим співпрацівникам за заангажування у творення газети.
Дякуємо Вам, дорогі читачі, що читаєте нас і надсилаєте свої пропозиції.
Ми і надалі хочемо бути для Вас важливим джерелом інформації, то ж заохочуємо писати нам на адресу: redakcja@naszwybir.pl.
Запрошуємо читати нас в Інтернеті www.naszwybir.pl.
Газета видається завдяки підтримці Фонду притулку, міграції та інтеграції і завдяки польській державі.

Український дім у Варшаві

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ВАРШАВІ

СЕРПЕНЬ 2016

► **Виставка Дарії Альошкіної «Фіранки».** Виставка відкрита до 21 серпня щоденно від 10:00 до 20:00

► **Відкриття фотовиставки «Чорний горизонт».** 23 серпня о 18:00. Виставка відкрита до 14 вересня щоденно в годинах 10:00–20:00.

ЦИКЛІЧНІ ПОДІЇ

● **Консультаційний пункт для мігрантів.** Години праці: щоденно 10:00–20:00. Консультаційний пункт діє в рамках проекту «СРС 2.0», що фінансується Фондом притулку, міграції та інтеграції і з бюджету держави.

● **Курси польської мови.** Щоп'ятниці о 16:30 – відкрито початкову групу. Запис за адресою: biuro@ukrainskidom.pl або тел.: +48 22 258 40 18.

● **Курси англійської мови.** Індивідуальні та групові заняття. Запис: Алміра Аметова, busyteacher.everbest@gmail.com.

● **Пілатес.** Щопонеділка о 18:30–19:30. Організатор – Stacja Pilates www.stacjapilates.com. Запис: info@stacjapilates.com.

● **Заняття з йоги – безкоштовні.** Щосереди о 18:30. Організатор: Fundacja Ocalenie. Інформація та запис (польською та англійською мовами): Малгожата Ружицка, ел. пошта: malgorzata.rozycka@ocalenie.org.pl, тел.: 605 632 672
Заняття відбуваються в рамках проекту «СРС 2.0», що фінансується Фондом притулку, міграції та інтеграції і з бюджету держави.

ЗАПРОШУЄМО!

Контакт:
вул. Zamenhofa, 1, 00-153 Варшава
Тел.: +48 22 258 40 18, +48 727 80 57 64
zamenhofa1@gmail.com
www.ukrainskidom.pl
Стежте за подробицями на сторінці Українського дому на Фейсбуці:
www.facebook.com/UkrainskiDom.

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

25 особливо важких років

Через 25 років після проголошення незалежності Україна переживає переломний момент. Безумовно, що і попередні круглі дати незалежності часто проходили під знаком «особливого значення». Кожна наступна річниця, здавалося, відрізнялася від попередньої якимось глибшим значенням і зовнішніми обставинами.

Проголошена 24 серпня 1991 року українська незалежність стала можливою завдяки низці чинників. З одного боку, ослаблений центр, з іншого – активізація громадянських сил. Крапки над «і» розставив путч Янаєва. Початково влада України (тоді ще радянської) вичікувала, щоб у потрібний момент, коли стане достеменно зрозуміло, що переворот не вдався, скористатися ситуацією та поставити на голосування питання незалежності.

Тоді здавалося, що після падіння єдиного центру українці зможуть без проблем реалізувати свої мрії про незалежність, про життя у власній країні, тим більше що тодішні прогнози Deutsche Bank були дуже позитивними – на Україну чекав не просто розвиток, а економічний стрибок.

Економіка вирішує все?

Оптимізм кінця літа 1991 року зберігався і 1 грудня, коли більшість українців на референдумі проголосували за незалежність (90,32%). Навіть у Криму, де підтримка була найнижчою, 54,9% кримчан висловилися за власну державу.

Проблеми, які виникли після референдуму, не втратили своєї актуальності під час наступних років і вилились у трагічний результат 2014 року. Їхня природа і суб'єктивна, і об'єктивна водночас.

Незважаючи на прекрасні оптимістичні прогнози у 1991 році, швидко виявилося, що Україна не в стані збудувати нову успішну економічну модель. На думку українського експерта Олександра Пасхавера, насамперед не вистачило відповідних еліт. У результаті сформувалася система, яка поєднувала елементи комуністичної та ринкової економіки.

Спочатку з'явилися так звані червоні директори, які контролювали великі державні підприємства, де-факто ставши їхніми власниками. Держава втрачала контроль над своїм майном, не маючи практично жодних впливів на бюджет. Однак у першу чергу це завадило збудувати систему прозорих економічних відносин. Ваучерна приватизація отримала поразку (слід віддати належне – на просторах посткомуністичної Європи Україна не стала винятком у цьому питанні).

Черговим етапом творення нової системи, також і політичної (яка до тепер значною мірою визначає розвиток ситуації в Україні), стала поява олігархічних кланів. Найважливіші з них – київський, дніпропетровський та донецький. На парламентських виборах у 1998 році регіональні бізнес-групи вирішили ввійти до загальноукраїнської політики, що давало можливості для реалізації «бізнес-проектів», насамперед уможливлювало охорону власних інтересів.

Друга каденція Леоніда Кучми фактично стала етапом консервації олігархічної системи. Президент Кучма створив модель, яка дозволила йому реалізувати власні цілі, спираючись на олігархічні клани.

У 2004 році операція «наступник» (на це місце планувався Віктор Янукович) не вдалася. Відбулася «помаранчева революція», яку називали також революцією мільйонерів проти мільярдерів. Однак суспільство швидко розчарувалося грою «помаранчевих політиків», які не зволікаючи пішли на компроміс із олігархами й поділили інтереси.

Далі був 2010 рік та перемога Віктора Януковича в президентських виборах. Новий президент одразу взявся встановлювати повноту влади через контроль парламенту та Конституційного суду, завдяки чому були скасовані зміни Конституції від 2004 року і Україна повернулася до президентсько-парламентської форми правління. Внаслідок відмови від євроінтеграції і сформувався Євромайдан, який швидко трансформувався в Революцію Гідності.

Побиття учасників протесту 18–20 лютого 2014 року стало лише прелюдією до подальших подій 2014 року, які, зрештою, тривають досі.

Найважливіше, що Україна зберегла незалежність

Цю фразу можна було часто почути в Україні і до 2014 року. Безперечно, Україна завжди знаходилась у несприятливій геополітичній ситуації, пов'язаній із російським сусідством. Російська демократія швидко закінчувалася там, де йшлося про інтереси так званого близького зарубіжжя.

У першій половині 1990-х Україні вдалося нейтралізувати сепаратистські настрої і стабілізувати ситуацію на Сході та в Криму. Особливо небезпечним був розвиток подій на кримському півострові, де фактично відбулася генеральна репетиція подій 2014 року. Референдум, президент Юрій Мєшков і рух за широку автономію та незалежність у рамках СНД, а далі – приєднання до Росії. Тоді сценарій не вдалося реалізувати. По-перше, Росія була надто слабкою, а по-друге, Київ реагував більш рішучо, оскільки мав ресурси, перекинувши на півострів понад 20 тис. військових внутрішніх військ. Тоді, однак, «війна» носила більш риторичний характер. Київ, наприклад, зумів у той момент нагадати, що має ядерну зброю.

У дійсності ситуацію вдалося стабілізувати формально лише на кільканадцять років. «Формально» – оскільки Росія, як виявилося, не залишила своїх планів відносно статусу Криму.

Продовження на 4-й сторінці.

Продовження з 3-ї сторінки.

Від моменту приходу Володимира Путіна до влади російські спецслужби та кремлівська пропаганда працювали на півострові вкрай активно. Сигналом небезпеки була російсько-грузинська війна 2008 року. Частина українських аналітиків тоді вже застерігала, що наступною ціллю Кремля буде Крим.

Крім агентів впливу, навчали також справжніх спецслужбовців, які активізувалися навесні 2014 року в Криму, на Донбасі та в інших регіонах. Сценарій був готовий, залишалося почекати на відповідний момент і прийняти потрібне рішення, що і сталося після перемоги Майдану та втечі Януковича. Бойовики, підготовані в Росії, спочатку з'явилися в Сімферополі, де наприкінці лютого 2014 року захопили будинки уряду та Верховної Ради Криму. Пізніше виповзли «зелені чоловічки», які допомогли провести «референдум» у Криму. А далі бойовики, очолені Стрєлковим, у середині квітня 2014 року прийшли до Слов'янська. До цього часу пам'ятаю, як обмовився один із начальників бойовиків у Слов'янську. На наше питання «Ви хто?» він відповів: «Мы ополченная армия Крыма… извините, Донбасса».

Так розпочалася війна на Донбасі, яка триває до тепер. Жоден із 13 пунктів Мінських угод не виконаний у повному обсязі включно з пунктом першим, який стосується припинення вогню. Позиційна війна на Сході продовжується, кожного дня забираючи життя людей.

Через 25 років після проголошення незалежності Україна опинилась у вкрай важкій ситуації. Боротьба триває на кількох фронтах, не лише на Сході. Відкритим залишається питання реформ і трансформації. Сили старої системи опираються змінам надзвичайно сильно. З іншого боку, об'єктивно треба зазначити, що Україна змінюється, питання лише у швидкості цих перемін.

Деякі зовнішні та внутрішні сили далі грають на дестабілізацію ситуації в Україні. 20 липня в Києві вбили відомого журналіста білоруського походження Павла Шеремета, який, між іншим, працював на «Українську правду». Майже шістнадцять років тому, в 2000 році вбили журналіста Георгія Гонгадзе, далі був скандал з плівками Мельниченка та серйозна політична криза. ■

Українська суботня школа у Варшаві для українських громадян!

Фонд «Наш вибір», після року переговорів із міською владою, отримав приміщення у школі для організації навчання громадян України. У співпраці з учителями пункту навчання української меншини у Варшаві фонд відкриває новий відділ Української суботньої школи для дітей громадян України з вивченням української мови, історії, культури та географії України. Адреса нового відділу – вул. Ogrodowa 16, Варшава.

Ми частково вирішили кількарічну проблему, коли дітей, батьки яких не є громадянами Польщі, не допускали до занять в українській суботній школі. Зважаючи на близьку відстань між школами (450 метрів), з'явиться можливість спільно організовувати всі позакласні заходи: конкурси, свята й урочистості. Користь інтеграції української меншини та громадян України важко переоцінити як для учнів, так і для їхніх батьків.

Уже зараз Українська суботня школа у Варшаві оголошує набір кількох вікових груп. Передбачено цікаві та пізнавальні програми для предметів «Українська мова», «Історія» та «Культура України». Геть нудні уроки – знання та вміння потрібно й можна здобувати цікаво! Дзвоніть нам за телефоном **+48 22 258 40 18**, пишіть на **rekrutacja.uaszkola@gmail.com**.

Заняття у школі будуть безкоштовними для всіх учнів!

Прагнучи залучити якомога більше дітей до вивчення рідного слова й національної спадщини, ми розуміємо, що не всі батьки спроможні платити за додаткове навчання. Саме тому Фонд «Наш вибір» оголошує збір коштів на функціонування школи! Зробивши невеличкий внесок – 30 злотих, ви оплатите половину вартості цілого заняття для однієї групи! Вплативши 60 злотих – оплатите ціле заняття. Всього на навчальний рік потребуємо мінімум 20 тис. злотих. Тож запрошуємо вас допомагати, перераховуючи суму, яку вважаєте за потрібне, на рахунок Фонду «Наш вибір» з приміткою «Sobotnia szkoła».

Заходьте на нашу сторінку на Фейсбуці:
https://www.facebook.com/ua.szkola.waw

**Разом для дітей –
разом для майбутнього України!**

Банківський рахунок:
Fundacja Nasz Wybór
PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509
Назва переказу: **Sobotnia szkola**
Дані:
Fundacja «Nasz Wybór»
ul. Zamenhofa 1, 00-153 Warszawa

«Фіранки» – ажурний світ Дарії Альошкіної

17 липня в Українському домі в Варшаві відкрилася виставка львівської майстрині Дарії Альошкіної, яка створила в галереї на вул. Zamenhofa 1 багатовимірний магічний світ із різнокольорового паперового мережива. А під час майстер-класу всі бажаючі могли навчитися робити витинанки своїми руками. Виставка відкрита до 21 серпня.

Любов художниці до витинанок має глибоке коріння – родом із її дитинства, що пройшло в мальовничому селі на Вінниччині, куди батьки, до речі, теж знані художники та справжнісінькі хіпі, переїхали з комфортного Києва після народження дітей. Там Дарія вчилася по-новому бачити традиційність, читати символи, відчувати їх навколо, вишукувати глибинні смисли у природі, що її оточувала. «У моїй кімнаті в дитинстві були розмальовані шибки вікон, це наповнювало мою дитячу уяву багатством ідей та мрій. Саме це я хочу зберегти та донести глядачу у своїх паперових полотнах – дивитися на світ крізь призму цікавості та пізнання, крізь магію чарівних символів із надією, що світ має багато барв і краєвидів», – розповідає художниця. Її витинанки справді зіткані із символів. Кожна з них має особливе значення: тут є і магічні трави, що захищають від злих духів, і напівмістичні персонажі з легенд та української міфології. Кожна витинанка має своє ім'я, що походить від назви рослини, зображеної у тлі: Кріпна, Рум'янкова, Полинова, М'ятна, Яблунева, Чорнобривцева та інші. Таким чином, художниця перетворює тло для основного зображення на ключовий символ роботи, показуючи його важливість, про яку пам'ятали наші предки, але забули ми. Особливого значення набуває у творах художниці образ жінки – чарівниці, святої, земної жінки-матері чи жінки-доньки, одним із головних образів є також Дерево Роду.

«Паперові витинанки на вікнах створювалися з давніх давен, але ми почали втрачати ту традицію, тому головною метою проекту є оновлення та надання традиційній витинанці сучасного дихання», – пояснює Дарія. Саме тому вона взялася відроджувати це старовинне заняття, аби показати, що магія наших прабабусь – все ще тут, навколо нас, і варто лише спробувати.

Про художницю:

Альошкіна Дарія Олексіївна народилася 1982 року в м. Києві в родині скульпторів. Пізніше родина перебралася на Вінниччину, де і пройшло дитинство художниці. Закінчила Вижницький коледж прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкірбляка, а пізніше – Львівську національну академію мистецтв за спеціальністю «монументально-декоративна скульптура». Працює в галузі станкової та монументальної скульптури, витинанки, графіки. Режисер Театру Тіней «Див». ■

◄ ► Фото Юлії Лащук

25 років Незалежності України в датах

24 серпня 1991 року Верховна Рада УРСР проголосила Акт Незалежності України.

1 грудня 1991 року на всеукраїнському референдумі 90,32% підтримало Акт Незалежності. Одночасно Леоніда Кравчука було обрано президентом України.

23 травня 1992 року Україна, підписуючи лісабонський протокол, стала однією з учасників СТАРТ I (Strategic Arms Reduction Treaty I), тим самим задекларувавши напрям відмови від ядерних арсеналів.

16 червня 1993 року вважається днем запровадження мобільного зв'язку в Україні.

24 березня (другий тур 10 квітня) 1994 року – перші вибори до парламенту в незалежній Україні. Перемогу здобула Комуністична партія.

26 червня (другий тур 10 липня) 1994 року – позачергові вибори президента України. Переміг Леонід Кучма.

5 грудня 1994 року Україна підписала Будапештський меморандум. США, Росія та Велика Британія зобов'язалися поважати суверенітет та територіальну цілісність України.

31 липня 1994 року в Італії Сергій Бубка встановив світовий рекорд у стрибках з жердиною, який і досі ніхто не перевершив.

9 листопада 1995 року Україна стала членом Ради Європи.

28 червня 1996 року Верховна Рада ухвалила першу Конституцію незалежної України.

2–16 вересня 1996 року в Україні впроваджено національну валюту – гривню.

Від **19 листопада до 5 грудня 1997 року** Леонід Каденюк брав участь у космічному польоті на американському кораблі «Колумбія», тим самим став першим і єдиним поки космонавтом незалежної України.

29 березня 1998 року – чергові вибори до Верховної Ради України. Комуністична партія виграє, здобуваючи 121 місце з 445 можливих.

10 липня 1998 року під час Чемпіонату світу з легкої атлетики у шведському Гетеборзі Інеса Кравець встановила рекорд світу з потрійного стрибка (15,50 м), який і досі залишається найкращим.

26 червня 1999 року Віталій Кличко здобув титул чемпіона світу WBO (Світової організації боксу) і став першим східноєвропейським володарем цього титулу. Відтоді починається так звана «ера Кличків» у великому боксі.

31 жовтня (другий тур 14 листопада) 1999 року – чергові президентські вибори. У другому турі Леонід Кучма перемагає комуніста Петра Симоненка.

15 грудня 2000 року закрито останній реактор Чорнобильської АЕС, на якій 26 квітня 1986 року відбулася найбільша в історії атомної енергетики аварія.

15 грудня 2000 року відбулася перша протестна акція «Україна без Кучми», яка започаткувала кампанію протестів політичної опозиції та громадськості проти режиму президента Леоніда Кучми. Протести були викликані оприлюдненням плівок майора Мельниченка («касетний скандал») та зникненням 17 вересня 2000 року журналіста Георгія Гонгадзе.

23–27 червня 2001 року папа Римський Іоан Павло II відвідав Україну – Київ і Львів.

11 вересня 2001 року найбільший на сьогодні та найважчий у світі український літак Ан-225 «Мрія» встановив світовий рекорд підняття на висоті 2 км найважчого вантажу вагою 253,82 тонни.

31 березня 2002 року проведено вибори до парламенту. Перемогу здобула партія «Наша Україна» на чолі з колишнім прем'єром Віктором Ющенком, але парламентська більшість була сформована на основі пропрезидентського блоку «За єдину Україну». Вперше в історії незалежності України комуністична партія не отримала більшості місць у парламенті.

16 травня 2004 року українська співачка Руслана виграла 49-й пісенний конкурс «Євробачення».

31 жовтня (другий тур 21 листопада, повторення другого туру 26 грудня) 2004 року – чергові президентські вибори. Фальшування виборів у другому турі спричинили протести в різних містах України; у повторних виборах перемогу над Віктором Януковичем здобув Віктор Ющенко.

22 листопада – 26 грудня 2004 року відбулася Помаранчева революція. Масові протести проти фальшування результатів виборів допровадили до проведення повторних виборів. Основними лідерами революції стали Віктор Ющенко та Юлія Тимошенко.

13 грудня 2004 року гравець збірної України з футболу Андрій Шевченко став володарем «Золотого м'яча» у складі італійського ФК «Мілан».

19 травня 2005 року Україна офіційно долучилася до Болонського процесу в освіті.

21 серпня 2005 року – перенесення престолу Глави Української греко-католицької церкви зі Львова до Києва.

26 березня 2006 року – чергові вибори до парламенту. Виграє «Партія регіонів» на чолі з Віктором Януковичем, здобуваючи 32,14% підтримки. Хоч парламентську більшість могли створити «помаранчеві» сили, але через політичний конфлікт між Віктором Ющенком та Юлією Тимошенко повстає уряд на чолі з Віктором Януковичем.

26 листопада 2006 року Верховна Рада ухвалила закон, відповідно до якого Великий Голодомор в Україні 1932–1933 років названо геноцидом українського народу. На сьогодні 26 держав, серед яких і Польща, визнає Голодомор злочином геноциду.

30 вересня 2007 року – позачергові парламентські вибори. Коаліцію утворюють БЮТ та «Наша Україна – Народна самооборона». Юлія Тимошенко стає прем'єром.

16 травня 2009 року Україна офіційно стала членом Світової організації торгівлі (СОТ).

У **2009 році** американський програміст українсько-єврейського походження Ян Кум, народжений у Києві, разом із колегою створили WhatsApp.

20 травня 2009 року український футбольний клуб «Шахтар» (Донецьк) виграв Кубок УЄФА.

17 січня (другий тур 7 лютого) 2010 року – чергові президентські вибори. Перемогу в другому турі над Юлією Тимошенко здобув Віктор Янукович.

11 жовтня 2011 року районний суд у Києві визнає Юлію Тимошенко винною у зловживанні посадовим становищем при укладенні газових контрактів із Росією в 2009 році й засуджує до семи років позбавлення волі.

8 червня – 1 липня 2012 року Україна разом із Польщею стає господарем Чемпіонату Європи з футболу EURO-2012.

28 жовтня 2012 року – чергові вибори до Верховної Ради. Перемогу здобуває «Партія регіонів».

21 листопада 2013 року – початок Революції Гідності на Майдані в Києві (Євромайдан листопад 2013 – лютий 2014), яка закінчилася втечею Віктора Януковича до Росії та поверненням до євроінтеграції в зовнішній політиці України.

2014–2016 роки – російська агресія проти України.

20 лютого 2014 року – початок російської окупації Криму.

6 квітня 2014 року – початок російської агресії на Донбасі.

21 травня 2014 року український фільм «Плем'я» на кінофестивалі в Cannes в секції «Тиждень критики» отримує три нагороди, зокрема і найважливішу «The Nespresso Grand Prize».

25 травня 2014 року – позачергові вибори президента. Перемогу в першому турі здобуває Петро Порошенко.

3 червня 2014 року Мустафа Джемілєв отримує нагороду Solidarności im. Lecha Wałęsy, встановлену на честь 25-ї річниці незалежності Польщі.

27 червня 2014 року Україна підписує Умову про асоціацію з ЄС.

26 жовтня 2014 року – позачергові парламентські вибори. Більшість здобувають проєвропейські політичні сили. Перший раз в історії незалежної України до парламенту не ввійшла Комуністична партія України.

2015–2016 роки – проведення реформ в Україні, декомунізація.

15 травня 2016 року кримськотатарська співачка Джамала виграла для України 61-й пісенний конкурс «Євробачення».

Підготувала **Ольга ПОПОВИЧ**

Олена БАБАКОВА

Чи зміни до закону про Карту поляка підштовхнуть Україну легалізувати подвійне громадянство?

Останні зміни до Закону «Про Карту поляка» призведуть до того, що вже за півтора-два роки істотно зросте кількість громадян України з двома паспортами на руках. Офіційному Києву доведеться обирати: або вдавати, що проблеми не існує, або пристосовувати законодавство до нової реальності.

Другого вересня набудуть чинності зміни до Закону «Про Карту поляка», які гарантують власникам цього документа право одразу ж отримати дозвіл на постійне проживання після переїзду до Польщі та польський паспорт рік по тому. Депутати Сейму, голосуючи за новелізацію закону, підкреслювали, що таким чином Варшава демонструє свою турботу про етнічних поляків, які опинилися поза межами батьківщини через бурхливі події XX століття, а також дбає про демографію: за підрахунками соціологів, протягом найближчих 20 років у Польщі бракуватиме навіть мільйона робочих рук, і стягування до країни співвітчизників є кращим розв'язанням, ніж міграція з країн Африки та Азії. Від 2008 року, коли почав діяти Закон «Про Карту поляка», цей документ, який посвідчує приналежність до польського народу на терені 15-ти пострадянських республік, отримали близько 170 тис. осіб, серед них майже 70 тис. громадян України. За попередніми оцінками, загалом в Україні на Карту поляка можуть претендувати навіть до 300 тис. осіб. Власники карти і раніше мали певні пільги та коротшу стежку легалізації перебування в Польщі, що робило документ привабливим для українців. Проте тепер, за прогнозами польських експертів, варто очікувати справжній бум зацікавлення картами в сусідніх країнах.

Для української держави польські нововведення означатимуть не тільки зростання міграційного потоку на Захід. Уже за півтора-два роки істотно зросте кількість громадян України, хто має на руках два паспорти. А отже варто очікувати на відновлення дискусії – чи українці можуть легально мати два громадянства?

Наразі Конституція України говорить, що в Україні існує єдине громадянство, а Закон «Про громадянство» 2001 року подвійного громадянства не забороняє – він його просто не визнає. Так, якщо громадянин України отримав громадянство чи підданство іншої країни, у стосунках з Україною він і надалі визнається тільки її громадянином. Якщо іноземець матиме український паспорт, то для Києва він є тільки громадянином України. Теоретично українське громадянство може бути припинене указом Президента внаслідок рішення комісії з питань громадянства або подання МЗС чи дипустанов, а також втрачене, якщо особа старша 18 років добровільно прийняла громадянство іншої держави. Проте для цього також необхідна вимога іншої країни відмовитися від українського паспорта. Українці не зобов'язані інформувати органи влади на батьківщині про факт отримання іншого громадянства. Так само, як немає процесуальних норм щодо позбавлення громадянства України через отримання іншого.

Норми закону, які не забороняють, проте й не дозволяють мати два громадянства, ставлять українців, які живуть за кордоном і вже отримали або хочуть отримати місцевий паспорт, у незручну ситуацію. Який документ показувати при перетині українського кордону? Що зі сплатою податків? Як отримати українське свідоцтво про народження дитини, якщо вона народилася за кордоном і батьки вже мають місцеві паспорти?

Не все так просто і для офіційної влади – у Києва немає можливості оцінити, скільки біпатридів проживає на терені України та скільки українців за кордоном має також другий паспорт. В Інтернеті можна знайти цифри від 500 тис. до навіть 5 млн. Від українського паспорта не мусять відмовлятися натуралізовані громадяни США, Канади та більшості європейських країн. Ізраїль не цікавиться українськими документами, якщо процедуру отримання громадянства було розпочато вже після переїзду до країни.

Польща з 2012 року залишає за українськими аплікантами на громадянство право самим вирішувати, що робити з українським паспортом. Лише у 2014 році польське громадянство отримали майже 5 тис. осіб, серед них 37% – громадяни України. Останніми роками кількість аплікантів на польський паспорт зростала близько 20% на рік, проте вже з осені цифри можуть піти різко вгору.

У травні текст із закликом узаконити подвійне громадянство опублікував на шпальтах тижневика «Новое время» Святослав Вакарчук. Відомий український музикант та громадський діяч наголосив: недоречно іноземця, який хоче працювати на благо України, змушувати відмовлятися від рідного паспорта. Так само недоречно відмовляти у праві на збереження українського громадянства тим мігрантам, які навіть і 10 років живуть поза кордонами України. В разі якщо вони захочуть повернутися, відсутність українського паспорта зводить вірогідність цього повернення майже до нуля.

Експерти пропонують стандартні розв'язання в такій ситуації. Наприклад, співзасновниця мережі Global Ukraine Віолетта Москалу в колонці для порталу «Європейська правда» закликає, по-перше, відмінити положення закону, яке забороняє іноземцям, що отримують українське громадянство, мати ще громадянство своєї батьківщини. По-друге, у справі визнання подвійного громадянства для українців застосовувати селективний підхід: дозволити громадянам України мати паспорти країн ЄС, НАТО, ЄАВТ та тих держав, з ким уряд уклав відповідні двосторонні угоди. Росію просто залишити в переліку недозволених держав.

Актуальна ситуація вже давно виглядає лицемірною: з одного боку, в Україні та поза її кордонами проживають тисячі людей, які мають по два паспорти, з іншого – їхнє існування, права та обов'язки ніяк не згадані в законодавстві. Змінити це – в інтересах української влади. Так уряд зможе адекватно оцінити явище розповсюдження подвійного громадянства, матиме кращий контакт зі своїми громадянами за кордоном, які спокійно приходитимуть до консульств, не боячись показати другий паспорт. А також Україна стане більш привабливою для іммігрантів, котрі хочуть тут жити та працювати. Для них отримання українського паспорта не буде означати необхідність відмови від свого. ■

Сейм визнав Волинську трагедію геноцидом польського народу

Олена БАБАКОВА

Відповідну постанову підтримали і партія влади, і опозиція. В Україні рішенням поляків розчаровані, звинувачують «польських націоналістів» та закликають відновити діалог на ґрунті християнських цінностей.

22 липня Сейм прийняв постанову, якою визнав Волинську трагедію геноцидом польського народу. Відтепер 11 липня в Польщі відзначатиметься Національний день пам'яті жертв геноциду, здійсненого українськими націоналістами проти громадян II Речі Посполитої (міжвоєнної Польщі – ред.). «За» постанову проголосували 432 депутати, 10 утрималися від голосу, ніхто не виступив проти.

Як ПіС відмовився від Дня пам'яті 17 вересня на користь 11 липня

Проект постанови Сейму, який визначав події на Волині та Східній Галичині в 1943–1945 роках геноцидом польського народу, з'явився ще навесні. Його автором був Міхал Дворчик, голова парламентської Комісії у справах контакту з поляками за кордоном. М. Дворчик неодноразово наголошував, що метою постанови є вшанування жертв та спонукання українців до критичного осмислення своєї історії.

На початку липня Сейм під час пленарного засідання, ініційованого клубом «Кукіз'15», розглядав можливість прийняття двох документів: постанови, яка б визнавала Волинь геноцидом, та закону, який би встановлював День пам'яті мучеництва кресов'ян 17 вересня. Хоч кукізівці від початку наполягали на 11 липня, тобто даті, яка прив'язана до історії польсько-українського протистояння, правляча партія «Право і справедливість» обстоювала варіант 17 вересня – річниці нападу СРСР на Польщу, адже саме ця подія започаткувала ланцюжок трагедій, які коштували життя десяткам тисяч поляків на так званих східних кресах. На підтримку такого розв'язання виступив голова ПіС Ярослав Качинський. Тим не менше, протягом двох тижнів позиція ПіС змінилася, і вже 19 липня комісії Сейму почали розглядати тільки проект постанови, в якій згадувалося і про геноцид, здійснений УПА та іншими формаціями українських націоналістів, і про день пам'яті жертв цього геноциду саме 11 липня.

Варто зауважити, що проект ПіС підтримала більшість депутатів опозиційної партії «Громадянська платформа». Хоча на початку липня її депутат Марцін Свєнціцький пропонував Сейму інший проект постанови, який би вшановував жертви і з польського, і з українського боку, а текст був адаптований таким чином, що за нього могла б проголосувати і Верховна Рада. Проте, за неофіційною інформацією, незадовго до остаточного голосування голова «Громадянської платформи» Ґжеґож Схетина закликав членів клубу підтримати проект М. Дворчика. На думку Ґ. Схетини, поглиблення дискусії тільки б зміцнило націоналістів у Сеймі, а «Громадянська платформа», якби повністю проігнорувала проект ПіС, втратила б частину свого консервативного електорату.

Не тільки геноцид: за що проголосували польські депутати?

Постанова, за яку врешті-решт проголосував Сейм, нагадує постанову польського Сенату від 7 липня. Щоправда, в документі Сейму звужено хронологічні рамки – вже не 1939–1945, а 1943–1945 роки, приділено більше уваги українцям, котрі допомагали полякам, та висловлено підтримку Україні, яка зараз змагається з російською агресією.

Таким чином, польський Сейм визнав, що українські націоналісти у 1943–1945 роках вчинили геноцид проти громадян II Речі Посполитої, серед яких переважали поляки, проте були також чехи, вірмени та євреї. До українських націоналістів польські парламентарії зарахували ОУН, УПА, дивізію СС «Галичина» та інші колабораційні формації. Сейм підкреслив, що жертви злочинів українських націоналістів не були до цього часу гідно вшановані. Польські політики висловили вдячність АК, Батальйонам хлопським та Кресовій самообороні, які захищали польське цивільне населення. При цьому в постанові згадано про акції відплати стосовно українського цивільного населення, які пізніше чинили поляки. Є також вирази вдячності для українців, які рятували поляків, і Сейм просить президента Польщі відзначити цих осіб державними нагородами. У тексті підкреслено, що депутати не перекладають відповідальності за злочини, здійснені під час війни, на весь український народ. Постанова завершується виразами солідарності для України, яка бореться з російською агресією, і запевненням, що тільки правда про історію є єдиним шляхом для поєднання та взаємного пробачення польського та українського народів.

Варто зазначити, що під час дискусії у Сеймі серед критичних голосів переважали ті, хто називав проект постанови занадто м'яким, ніж ті, хто намагався пом'якшити тон документа та триматися засади «пробачаємо та просимо про вибачення». В результаті від голосування «за» документ утрималися лише троє депутатів «Громадянської платформи» та семеро від партії «Сучасна».

Реакція української сторони

Уже через дві години після голосування в Сеймі нову постанову прокоментував **Президент України Петро Порошенко** на офіційній сторінці в мережі Facebook: «Шкодую щодо рішення польського Сейму. Знаю, багато хто захоче використати його для політичних спекуляцій. Однак, маємо повернутися до заповіді Івана Павла II – пробачаємо і просимо пробачення. Лише спільними кроками можемо прийти до християнського примирення і єднання. Лише разом зможемо з'ясувати всі факти трагічних сторінок спільної історії. І вірю, що ми продовжимо рухатися саме цим шляхом».

Доволі розлогий текст Волинській постанові присвятив **посол України в Республіці Польща Андрій Дещиця**:

«[...] Надзвичайно прикро, що частина польських політиків, приймаючи постанову про вшанування жертв Волині, так і не врахувала неодноразових звернень та пропозицій української сторони щодо спільної оцінки нашої спільної трагічної історії. Шкода, що перевагу було надано односторонній політичній оцінці подій, а не фаховим міжнародним чи хоча б українсько-польським експертним дослідженням та відповідним правовим висновкам того, що сталося. Звичайно, що на таке рішення польського парламенту буде відповідь українських політиків та парламентарів, які на свій розсуд і кожен по-своєму слушно будуть доказувати, що був геноцид і українців з боку поляків. Тому напевно нас чекає період взаємних звинувачень та заяв. І дай нам Боже всім мудрості, щоб це залишилося лише в площині політичних дебатів [...]». ■

Повну версію статті читайте на сайті www.naszwybir.pl.

Андрій Портнов: Україна програла війну за Донбасі ще два роки тому

Тарас АНДРУХОВИЧ

На запрошення Фонду «Наш вибір» в Українському домі у Варшаві відбулася зустріч з українським істориком, публіцистом, блогером та перекладачем Андрієм Портновим, під час якої він представив публіці своє бачення причин і природи війни на Донбасі.

Нині ми спостерігаємо суттєве зменшення зацікавлення подіями на Сході України. Не в останню чергу це відбувається у зв'язку з результатами референдуму у Великобританії та в цілому з кризою в Європейському Союзі.

Як зазначив А. Портнов, війна на Донбасі могла б стати критерієм зрозуміння глибини кризи, в якій перебуває нині ЄС. При цьому він вважає, що дискусія про Донбас є нині досить ризикованою, адже вона створює окрему соціально-етнічну групу й новий регіон у межах України. Він звернув увагу, що в Україні, Польщі чи Німеччині катастрофічно бракує на цю тему врівноваженого обговорення в раціональному ключі, яке уникало б однозначних і простих тез про існування «донбаської ідентичності».

«Хибно вважати, що Донбас сам винен у розпалюванні війні або, навпаки – не винен. Це дві екстреми – і жодна з них нічого не пояснює. Так звана „донбаська ідентичність" є більше результатом, ніж причиною війни. Нині, порівняно з весною 2014 року, є значно більше елементів, котрі можна було б окреслити такою ідентичністю. Це динамічний процес, що рухається, на жаль, в антиукраїнському напрямку», – зауважив А. Портнов.

За його словами, війну в Україні спричинило кілька факторів: російське вторгнення (спочатку тихе, а потім відкрите); слабка, безвідповідальна й необдумана політика Києва (відсутність ідеї про те, як зупинити небезпечні процеси); помилки донецьких еліт та олігархів і, відповідно, їхня велика відповідальність за події на Сході (вони помилково вважали, що зможуть стати переговорниками між російськими екстремістами й Києвом); байдужість більшості населення Донецька та Луганська (у містах-мільйонниках на вулиці вийшло тільки по 10 тис. місцевих з обох сторін).

Але чи не вирішальним чинником український історик назвав розвиток подій у Криму, що прямо вплинув на перебіг конфлікту в Донецькій та Луганській областях.

«Росії вдалося без використання зброї дуже швидко провести „аншлюс". Це був дуже поганий сигнал для всієї України. Еліти в Києві і на Сході не змогли виробити ефективну стратегію. Саме в березні 2014 року українська держава втратила монополію на законне застосування фізичної сили в Донецьку й Луганську. Відтак Україна програла війну за Донбас ще два роки тому. Пізніше були вже наслідки програшу, які ми відчуваємо до сьогодні», – підкреслив публіцист.

В Одесі, Дніпропетровську чи Харкові вдалося уникнути сепаратистського сценарію, бо, як вважає А. Портнов, серед іншого місцеві еліти повели себе інакше. Вони відразу стали на захист своїх бізнес-інтересів у цих містах, взявши під контроль місцеві силові структури.

Історик переконаний, що Україна зобов'язана була боротися за Крим, адже, як уже згадувалося, це могло б змінити логіку подальшого конфлікту на Сході. Великою помилкою Києва була в цілому відсутність політики щодо Кримського півострова, насамперед щодо кримських татар.

А. Портнов нагадав, як відразу після анексії змінився характер антимайданівського руху в Донецьку і Луганську. Через два дні після окупації півострова дуже багато кримських «активістів» поїхали на Донбас. У свою чергу мешканці Донецька підтримали їх, адже вважали, що на Донбасі все пройде так само легко, як і в Криму. У їхніх категоріях реалізація «кримського сценарію» означала вищі зарплати та пенсії від Росії.

А. Портнов звинуватив у розпалюванні конфлікту інформаційну політику Києва, яка тільки підлила масла у вогонь.

«Українські мас-медіа дозволяли собі антидонецькі висловлювання, продукуючи картинку совєтизованих і деградованих жителів Донбасу. Це була велика помилка. Я вважаю, що багато людей в українському уряді свідомо хотіли цього. Адже в Донецьку вони не мали бізнесу. Нинішня влада в Києві була теж не зацікавлена, аби місцеві брали участь у президентських виборах. Бо якби вони голосували, то Порошенко не виграв би в першому турі. А все має свою ціну: перемога в першому турі, яка була тоді ключовою, – але водночас втрата великої території», – звернув увагу публіцист.

І хоча А. Портнов не вірить, що інформаційну війну з Росією реально було виграти, але впливати на неї можна було значно ефективніше. Російська пропаганда в Донецьку й Луганську діяла інакше, ніж у Криму, де віддавна домінували російські канали. На Донбасі рупори Кремля працювали цинічно, ефективно та продумано. Велику відповідальність за трагедію там український публіцист покладає також на донецькі еліти.

«У найгарячіші місяці ЗМІ не говорили, чому Донбас має залишитися частиною України. Місцеві олігархи (Ахметов, Тарута) просто продали регіон», – наголосив він.

А. Портнов сказав, українська влада повністю усвідомила серйозність конфлікту на Донбасі лише після Іловайського котла та відкритого вторгнення російських військ в Україну, що стало для неї шоком через брак стратегічного мислення. На його думку, найбільшою помилкою влади була її бездіяльність уже у квітні 2014 року.

Нинішня ситуація на Сході залишається непередбачуваною. Можливі наступні варіанти розвитку:

1) вибори в Донбасі й поступова реінтеграція в українську державу, що малоймовірно у найближчому майбутньому. *«Це не локальна, а міжнародна проблема. Я можу уявити схему „щось за щось", аби такі вибори на Донбасі відбулися. Проте вони не вирішать проблем і конфліктів, які там існують»*;

2) Україна могла б стати єдиною країною у світі, яка б визнала незалежність ДНР і ЛНР. *«Тоді є дві дивні квазідержави, щодо яких Україна не має зобов'язань і будує життя без Донецька і Луганська. Теоретично це можливо, однак тільки в разі політичних змін у Києві»*;

3) варіант, який пропонують у «ДНР» і «ЛНР», – *«республіки» стають незалежною державою в адміністративних кордонах Донецької і Луганської областей і в майбутньому інтегруються до Росії. «Але Путін цього не хоче, тому його треба змушувати до цього. Інші кажуть про федеративну Україну, де Донбас стане центром відносин із Росією, здійснюючи функцію противаги Львову»*.

Він нагадав, що ДНР і ЛНР майже повністю залежать від Росії і в цілому від розвитку ситуації у світі. Тому Путін чекає зміни міжнародної кон'юнктури.

А. Портнов констатував, що Україна як держава залишається дуже слабкою, погано функціонує і не може впоратися з різними викликами. Свідченням цього є хоча б те, що вирішенням проблем тимчасово переселених людей зі Сходу займаються здебільшого неурядові організації. А Київ досі не має жодної послідовної державної політики щодо Донбасу.

Повну версію статті читайте на www.naszwybir.pl.

Газета «Наш вибір»: 5 років з вами і з нами

Я добре пам'ятаю багатокультурний Святвечір в перші дні 2010 року, що його влаштував Центр привітання у Варшаві. Цей центр щойно відкрили і спільно вели молоді організації, які займалися міграційними справами в Польщі. Пізніше вони «роз'їдуться», бо розширюватимуться і конкретизуватимуть свою діяльність. А я на Святвечорі вперше зустрів голову Фонду «Наш вибір» Мирославу Керик. І з'явилась ідея видання газети для мігрантів українською мовою.

Ігор ІСАЄВ

З цим проханням тими днями до Мирослави звертався не лише я. Ідея здавалася очевидною: бо газета – це не тільки інформація, але й гуртування людей навколо видання. Мирослава говорила, що ідея добра, проте «Наш вибір» як організація ще не має фінансової історії, а в такому випадку зголошуватися по дотації досить важко.

– Ми починали з інформаційних зустрічей, – наголошує вже сьогодні Мирослава Керик, головний редактор газети, що виходить п'ятий рік. – Тоді діяли як волонтерська ініціатива, адже бачили потребу українських громадян у доступі до інформації.

Ініціатива «Наш вибір», яка зав'язалася у Варшаві ще за часів Помаранчевої революції (власне, звідти назва та помаранчева частина логотипу), зареєструвалася як фонд за рік до моєї зустрічі з Мирославою – 25 листопада 2009 року.

Від волонтерської ініціативи – до газети

На початку 2010 року ми вирішили податися на проект газети – я добре пам'ятаю, як писали його кілька днів поспіль, зустрічалися пізніми вечорами. Серед «першопочатківців» були люди, що до сьогодні співпрацюють із «Нашим вибором», – Ольга Попович, Олена Литвиненко, Мирослава Керик і я. Однак тоді проект не пройшов. Більшість із нас мала перед собою бачення непоганої ідеї, проте ніколи досі не писала проектних заявок.

– Після цього проект нам допомогли переробити люди, які зналися на цій справі, – Катажина Ґмай, Івона Трохімчик-Савчук, – продовжує М. Керик. – І наш проект виграв конкурс.

Допомагав теж багаторічний партнер проекту, тижневик української національної меншини в Польщі «Наше слово».

▲ **Тетяна Роднєнкова презентує перший номер газети «Наш вибір» під час святкування 20-ї річниці Незалежності України в монастирі отців василіан у Варшаві.**

– Уже тоді ми в редакції почали вести окрему сторінку для мігрантів з України, – згадує тодішній головний редактор «Нашого слова» Ярослав Присташ. – Там було немало матеріалів про працевлаштування громадян України. Коли «Наш вибір» з першого разу не отримав гранту, ми вирішили подаватися спільно. І це подіяло. Ми були офіційними партнерами проекту. Наша редакція надавала на потреби проекту технічну базу та редакторів.

Відтак у серпні 2011 року світ побачив перше число газети «Наш вибір».

Тем номера фактично було дві: прийняття Сеймом закону про аболіцію (у 2011 році боротьба за аболіцію для мігрантів з неврегульованим статусом стала такою, що немало активізувала громадян України в Польщі, незалежно від статусу їхнього перебування) та 20-річчя незалежності України. Таким чином, «Наш вибір» став на 20 років молодший від неньки. Тобто – рівно на одне покоління.

«Нині для більшості поляків українець буде асоціюватися в першу чергу з працівником у галузі будівництва, а українка – з прибиральницею або домогосподаркою», – писала на першій шпальті 2011 року в редакційній статті «Польща по-українськи. Двадцять років міграції українців до Польщі» М. Керик. – «Та численною групою серед українських мігрантів є професіонали й студенти. Вони обіймають посади, які вимагають вищої освіти та високої кваліфікації: працюють у фінансовому секторі, медичному обслуговуванні, є посередниками чи інформатиками».

Ці слова, написані п'ять років тому, досі звучать актуально, хоча інтенсивність і структура міграції з України до Польщі значно змінилися.

Від початків – до революції

Спочатку газета мала 12 сторінок, а її головним редактором була Тетяна Роднєнкова (нині вона відома членкиням Клубу українських жінок, що теж діє при Фонді «Наш вибір»). Видання найбільше уваги приділяло питанням легалізації, пояснювало загалом такі речі, як-от PESEL чи PIT. Редактором порталу www.naszwybir.pl стала Олена Литвиненко, пізніше ним займалась Ірина Полець, а тепер Оксана Кузьменко. Портал, що спочатку дублював паперове видання, нині став важливим ЗМІ, де подаються не лише мате-ріали щомісячника (зазвичай

у поширеній версії), але й свіжа інформація про події. Від початків портал уже має понад 600 тис. унікальних користувачів. Тільки для 2015 року цифри такі: 1 609 190 входів на портал, виконані 296 814 унікальними користувачами. Важливо для порталу й те, що крім української, існує його польська версія, завдяки чому особи, які не знають української мови, дізнаються більше про мігрантів з України.

Редколегія вже тоді бачила важливу роль тем, що не пов'язані безпосередньо з легалізацією перебування. У щомісячнику від перших чисел можна знайти спортивну сторінку, дошку оголошень про культурні події, вісті з України, публіцистику. Нині газета – це 20 сторінок, 3000 примірників щомісяця, близько 80 точок, де «Наш вибір» можна отримати в Польщі та поза її межами, у виданні загалом стало більше «лайфстайлу», тобто інформації про подорожі, кухню чи польську специфіку. Проте це не йде коштом даних про легалізацію.

– Ми дуже детально описували й описуємо весь процес, нам це потрібно для звітності, – зазначають у редакції.

Отже, статистика першого року «Нашого вибору», порівнюючи з поточним, така: спершу у виданні працювало 12 журналістів (нині 19), газету розповсюдили в 16,5 тис. примірників (зараз 27 тис.), провели 12 інформаційних зустрічей. На початку намагалися проводити зустрічі щомісяця, проте з появою постійного осідку редакції і Фонду «Наш вибір» – в Українському домі у Варшаві, – зустрічі стали частішими. У теперішньому проекті тільки до кінця травня відбулося 18 таких заходів.

– Ми весь час вчимося і стаємо більш професіональними, – коментує М. Керик. – Адже починала газету група соціологів і гуманітаріїв, які до того моменту не займалися журналістикою. Ми вчилися багатьох нюансів, а зараз найбільш певні мети. Проте наші початкові ідеї і цілі видавання газети, особливо легалізація перебування громадян України в Польщі, – вони й далі лишаються актуальними.

– Від початку співпраці з «Нашим вибором» так само наші журналісти на редколегіях подавали теми, що стосувалися мігрантів, – додає Я. Приставш з «Нашого слова». – Ця співпраця є цікавою. Ми поєднували досвід і мігрантський, і наш. Оцінювали проект «Нашого вибору», писали рекомендації щодо кожного номера, які містили також зауваження, загалом технічні.

Перспективи

Теперішній проект «Нашого вибору» – дворічний. Досі газета, яка розповсюджувалася безкоштовно, отримувала фінансування максимум на один рік. В історії видання було кілька періодів, коли воно не мало фінансування.

– У 2013 році півроку газета не видавалася, – підказує М. Керик. – Ми тоді видали волонтерський номер, перед Євромайданом.

Саме такі волонтерські дії Фонду в ситуації відсутності фінансування були важливими під час подання чергової заявки. Грантодавці – спочатку Європейський фонд для інтеграції громадян третіх країн, а відтак Європейський фонд притулку, міграції та інтеграції, – звернули увагу на заангажування «Нашого вибору» у видавання газети та минулого року визначили дворічне фінансування.

– Ми існуємо в грантовій системі, – зазначає М. Керик. – Позитивне те, що за п'ять років співпраці грантодавець вважає нас сумлінним партнером. Нас сприймають як професіоналів. Окрім фінансування газети, ми подали заявку на діяльність Українського дому у Варшаві – це інтеграційний проект. Проте ще побачимо, що вирішить стосовно нас грантодавець.

Те, на що звертає увагу М. Керик, – у кожному проекті Фонд мусить мати власні кошти: від грантодавця заявники отримують лише 75 відсотків фінансування, плюс 10 відсотків – від польської держави. Отже 15 відсотків вартості проекту – це власні кошти Фонду. Тому, як закликають його члени, важливо для продовження проекту переказувати пожертви на діяльність організації.

Як зазначає голова Фонду, «Наш вибір» виконує всі статистики понад норму, будує свій позитивний імідж. Однак газета є дуже вразлива, оскільки залежна від зовнішнього фінансування. «Наша місія – допомагати українцям у Польщі, а газета є одним із таких знарядь, тому ми і надалі будемо робити все, щоб видання виходило і приносило користь нашим читачам», – завершує М. Керик. ■

Захист українців за кордоном

Канада до цього часу підтримала українську армію на суму 23,5 млрд доларів. Підтримку України за океаном сильно лобіює Світовий конгрес українців (СКУ). У липні в Українському домі представники громади Варшави зустрілися з головою організації – Євгеном Чолієм.

Павло ЛОЗА

З часу Майдану та початку агресії Росії в Україні Світовий конгрес українців посилив свою активність, спрямовану на збереження незалежності та територіальної цілісності української держави. Під час своїх подорожей до різних регіонів світу президент СКУ Євген Чолій закликає світову спільноту допомагати Україні. В ході зустрічі у Варшаві Є. Чолій зазначав, що Москва порушує ряд міжнародних угод і переслідує українців та кримських татар, і звертав увагу на факт, що Україна захищає від агресора не лише свою країну, але й не дозволяє поширити його дії на Захід.

– Люди нарешті розуміють, що події в Україні – це не внутрішній конфлікт і не війна України з Росією, а війна Росії з демократичним світом. Закликаю спільно переконувати світ у цьому. Таким чином ми реально допоможемо Україні захистити свої кордони, – говорив Євген Чолій.

Президент СКУ розповідав також про боротьбу з російською пропагандою та ставлення до польсько-українського минулого.

– Якщо в Польщі загострюватиметься ставлення до наших співвітчизників, то Світовий конгрес українців змушений буде звертатися до міжнародних структур, – зазначав президент СКУ, який у Варшаві під час офіційних зустрічей обговорював питання польсько-українських відносин. Він зустрівся у справі, зокрема, з віце-спікером Сейму Ришардом Терлецьким, віце-спікером Сенату Адамом Беляном, головою польсько-української парламентської групи, депутатом Сейму Міхалом Дворчиком. Президент узяв теж участь у форумі експертів Варшавського саміту, який проходив паралельно із самітом НАТО.

▲ **Євген Чолій.** Фото Павла Лози

Потрібна координація

Основна ціль Світового конгресу українців – представляти інтереси українського народу в усьому світі й підтримувати та координувати міжнародну мережу організацій у складі СКУ. Проте Конгрес має теж підтримувати незалежність, територіальну цілісність, національну ідентичність та економічний розвиток України. На думку президента СКУ, зараз дуже важлива координація допомоги для України.

– Важливо, щоб допомога – чи гуманітарна, чи у вигляді реалізації якихось проектів в Україні – була координована. Це допоможе уникнути дублювання, а також чогось не пропустити, – вважає Є. Чолій. – Треба подбати, щоб світове співтовариство продовжувало допомагати Україні в цей кризовий для неї час.

До приїзду в столицю Польщі голова СКУ перебував у Грузії, де разом із делегацією України хотів домогтися прийняття резолюції щодо Криму.

– Важливо, щоб півострів продовжував бути в центрі уваги держав світу. Від часу нелегальної окупації Криму Російською Федерацією там значно погіршилася ситуація з правами людини. Такі інституції, як ОБСЄ, повинні мати це на увазі й здійснювати відповідний тиск на Російську Федерацію як члена Парламентської асамблеї, – зазначає президент. – ОБСЄ мусить зробити все можливе, щоб постійно мати на півострові своїх спостерігачів, а також здійснювати моніторинг судових процесів політично вмотивованих судів у Криму і Російській Федерації, до якої насильно переводять багато політичних в'язнів.

Євген Чолій під час перебування у Тбілісі закликав ОБСЄ продовжувати економічні санкції проти Російської Федерації, поки вона не перестане окуповувати півострів та повністю не виконає Мінські домовленості.

Двадцять мільйонів людей

Світовий конгрес українців – це найбільша структура закордонного українства у світі, яка поєднує більшість організацій української діаспори та автохтонів за межами України, представляє інтереси понад 20 млн людей. Конгрес об'єднує у своєму складі українські організації із 34 країн і підтримує зв'язки з українцями ще 15 країн. У Польщі складовою СКУ є Об'єднання українців у Польщі.

Конгрес був заснований у 1967 році у США, а в 2003 році визнаний Економічною та соціальною радою Організації Об'єднаних Націй як неурядова організація зі спеціальним консультативним статусом.

Сьогодні СКУ зосереджує увагу й діяльність на таких важливих питаннях, як охорона і захист людських і національних прав національних меншин українців. Важлива для нього теж демократизація країни, її інтеграція до ЄС та зміцнення України як держави. Тому Конгрес організовує спостереження за виборами, зокрема Міжнародну місію зі спостереження за президентськими та парламентськими виборами в Україні 2014 року. СКУ працює задля надання Україні гуманітарної допомоги та міжнародного визнання Голодомору 1932–1933 років як акту геноциду (що на сьогодні офіційно зробили 16 країн). Теж дбає про соціальні й економічні питання, що стосуються економічної міграції з України, та сприяння розвитку української мови в нашій державі та в діаспорі.

Додаткову інформацію про Світовий конгрес українців можна знайти на вебсайті: www.ukrainianworldcongress.org. ■

Варто знати. Шкільна освіта в Польщі

к.ю.н. Алла МАЄВСЬКА

У зв'язку зі зміною місця проживання в багатьох батьків постають питання, як виглядає і чим відрізняється польська система освіти від української, як перевести дитину до польського навчального закладу, яким чином допомогти їй адаптуватися до нових умов навчання та перебування.

У Польщі існують кілька типів навчальних закладів:

Державні – знаходяться у веденні державних закладів і фінансуються з бюджету. Навчання є безкоштовним. Батькам можуть бути запропоновані оплати за обіди та виїзди дітей на екскурсії. Державні школи приймають усіх дітей, які проживають у межах відповідного району. За заявою батьків, дитина може бути прийнята до школи в іншому районі, але в цій ситуації рішення про прийняття залежить від наявності вільних місць.

Приватні – знаходяться у веденні приватного власника, фінансуються з коштів оплати за навчання, яка встановлюється навчальним закладом. Можливі додаткові оплати за розгляд документів, оплата вступних іспитів, якщо вони передбачені умовами вступу, оплата інтеграційних виїздів тощо. У навчальних закладах такого типу можуть існувати знижки або пільги на оплату за навчання, про що треба дізнаватися безпосередньо в навчальному закладі.

Громадські – знаходяться у веденні товариства, яке складається з батьків учнів та інших осіб, об'єднаних спільною метою. Навчання платне, оплата встановлюється відповідно до рішення керівництва. Так само як і у приватних навчальних закладах, можливі додаткові оплати й пільги.

Сама система середньої освіти теж дещо відрізняється від української і складається з наступних етапів:

- **Рік підготовки до школи** обов'язковий для всіх дітей, що проживають у Польщі. У навчальному році 2016/2017 шестирічні діти (народжені у 2010 році) зобов'язані пройти річну підготовку в дитячому садочку чи дошкільному відділі, організованому при початковій школі, або в іншому закладі дошкільного виховання. Такий обов'язок вступає в дію з початком навчального року в календарному році, в якому дитині виповнилося шість років. За заявою батьків шестирічні діти можуть бути зараховані до першого класу початкової школи за умови, якщо пройшли перед цим річну підготовку.
- **Початкова школа** (szkola podstawowa), де діти навчаються з першого по

▲ Фото pixabay.com

шостий клас. Навчання в початковій школі поділяється на два етапи. На першому – з першого по третій клас – діти мають інтегровану форму навчання. У цей період відсутній чіткий поділ на такі предмети, як польська мова, математика, природничі науки тощо. Більшість предметів викладає один учитель, який є класним керівником. Такі спеціалізовані предмети, як іноземна мова, фізичне виховання, можуть викладатися іншими вчителями. З першого класу в програмі є вивчення іноземної мови (у 80% відсотках – це англійська, на прикордонних територіях може бути або німецька, або російська мова). У деяких школах наприкінці третього класу діти складають загальнопольський тест компетенцій, який має інформаційне значення і не є обов'язковим, а згоду на нього дають батьки. Результат тесту компетенцій третьокласників або його відсутність не впливають на подальший хід навчання дитини.

У державних школах діти мають право на перебування в групі продовженого дня (**świetlica**), як правило, з 7:00 до 17:00 або 18:00 (подекуди передбачена «добровільна оплата» – про це треба дізнаватися безпосередньо у вибраній школі). Школи часто пропонують багато безкоштовних додаткових занять у позалекційні години. Крім того, під час перебування в групі продовженого дня діти можуть виконувати домашнє завдання під наглядом одного з учителів.

Другий етап навчання охоплює четвертий – шостий класи і передбачає поділ на предмети: польська мова, історія, суспільствознавство, природознавство, іноземна мова, математика, інформатика, технічні заняття (уроки праці), музика, малювання, релігія або етика. У деяких школах, за рішенням директора, може бути введено вивчення додаткових предметів, найчастіше це друга іноземна мова. Викладання ведеться різними вчителями, один з яких виконує обов'язки класного керівника. Перебування в групі продовженого дня можливе тільки у виняткових випадках. Тому батькам варто заздалегідь потурбуватися про опіку над дитиною у позашкільний час.

Наприкінці шостого класу діти складають загальнодержавний екзамен у формі письмового тесту. Він є обов'язковою та необхідною умовою для завершення початкової школи. Для учнів, які не можуть приступити до екзамену через поважну причину, призначається додаткова дата. Якщо дитина не може приступити до екзамену в додатковий строк, тоді вона повторює шостий клас і пише тест через рік. У деяких випадках дитина може бути звільнена від обов'язку складати екзамен, якщо вона є переможцем конкурсів або предметних олімпіад воєводського та регіонального масштабів з одного з предметів групи, які охоплені тестуванням. Крім того, існує можливість звільнення за станом здоров'я або у зв'язку зі складними життєвими обставинами. У цьому випадку директор школи подає заяву на отримання такого звільнення до регіональної екзаменаційної комісії. Екзамен відбувається у квітні, одночасно по всій Польщі. Його результати для шестикласників не впливають на завершення початкової школи, але вони можуть бути прийняті до уваги на етапі прийому до гімназії. Під час екзамену оцінюються навички читання, письмо, вміння аналізувати, використовувати інформацію та застосовувати знання на практиці. Детальна інформація про екзамен для шестикласників знаходиться на сторінці Центральної екзаменаційної комісії www.cke.edu.pl.

- **Гімназія (Gimnazjum)**. Навчання тут має загальний характер і триває три роки. Всім дітям гарантовано місце в державній гімназії за районом проживання. Під увагу беруться результати екзамену в шостому класі, інколи має місце конкурс середнього бала свідоцтва про закінчення початкової школи. Якщо гімназія спеціалізується на вивченні іноземних мов або спортивних дисциплін, то можуть проводитися додаткові вступні іспити. При цьому варто зазначити, що переможці предметних конкурсів (олімпіад) мають пільги при зарахуванні до вибраної гімназії.

Продовження на 14-й сторінці.

Продовження з 13-ї сторінки.

Навчальний процес і умови навчання можуть відрізнятися в залежності від виду гімназії:

● ***Загальні гімназії*** – державні гімназії, які гарантують місце навчання за районом проживання. В таких гімназіях можуть бути створені спеціалізовані відділи (класи), рекрутація до яких відбувається відповідно до статуту гімназії:

✓ *відділ двомовний* – як правило, в таких класах два предмети викладаються двома мовами – польською та іноземною, яка вивчається у класі. Кандидати до таких відділів приймаються на підставі додаткових вступних тестів або кваліфікаційної розмови;

✓ *відділ спортивний* – крім обов'язкової програми освіти, діти проходять спортивну підготовку. Кандидати повинні мати відповідний стан здоров'я, який дозволяє фізичні навантаження, що підтверджено медичною комісією, і пройти спортивну рекрутацію, правила якої встановлюються приймальною комісією;

✓ *відділ інтеграційний* – це класи, в яких поряд з усіма учнями навчаються діти зі спеціальними потребами. Загальна кількість учнів у такому класі становить 15–20 осіб, і серед них 3–5 дітей мають спеціальні потреби. На уроках присутній другий учитель, який допомагає організувати навчальний процес таким чином, щоб задовольнити потреби особливих учнів.

● ***Академічні гімназії*** – навчальні заклади для талановитих учнів, умовою вступу до яких є перемога в предметному конкурсі.

● ***Інтеграційні гімназії*** – навчальні заклади, де в усіх класах від 15 до 20 осіб, серед яких 3–5 учнів мають спеціальні потреби. На уроках присутній другий вчитель, який допомагає організувати навчальний процес таким чином, щоб задовольнити потреби учнів. До педагогічного складу інтеграційних гімназій входять учителі зі спеціальною педагогічною освітою.

● ***Спеціальні гімназії*** – навчальні заклади для молоді з різними розладами. Пропонують не тільки спеціально адаптовану програму, а й умови навчання, які відповідають психофізичному стану учнів.

● ***Професійні гімназії та гімназії для дорослих*** – навчальні заклади для осіб, яким виповнилося 18 років і які закінчили тільки початкову школу.

Навчання в гімназії завершується **загальнодержавним письмовим екзаменом**, який складається з трьох частин: гуманітарні науки (завдання з польської мови, польської літератури, історії та суспільних наук); математика й природничі науки (завдання з математики, фізики, хімії, географії та біології); іноземна мова (англійська, французька, іспанська, німецька, російська, італійська, а з навчального року 2012/2013 – також українська). Мовну частину учень складає на базовому або поглибленому рівні, про що у вересні повинен подати заяву на ім'я директора школи.

Кожна частина іспиту складається в інший день. Варто привернути увагу до **пільг для дітей-іноземців**. З відповідною заявою батькам треба звернутися до директора школи у вересні. Учням-іноземцям надається додатковий час на виконання завдань, можливість написання екзамену в окремій аудиторії і користування словником. Найголовніше те, що письмові завдання в тестах формулюються таким чином, щоб бути більш зрозумілими для дітей-іноземців. Також у цьому випадку застосовуватимуться інші критерії оцінювання завдань з польської мови.

Більш детальна інформація щодо проведення **загальнодержавного письмового екзамену** розміщена на офіційній сторінці Центральної екзаменаційної комісії www.cke.edu.pl.

☛ **Школи післягімназіальні (середні школи)** – наступний етап отримання середньої освіти. У Польщі є кілька типів середніх шкіл.

● **Загальноосвітній ліцей (LO)** – навчання триває три роки й завершується випускним екзаменом (matura), на підставі якого випускник має право вступу до вищого навчального закладу. Кожен клас у ліцеї відрізняється поглибленим вивченням певних предметів – так званою «спеціалізацією». Деякі навчальні заклади цього типу пропонують навчання частково або повністю іноземною мовою, по закінченні є можливість скласти додаткові екзамени на сертифікат знання іноземної мови або міжнародний екзамен (matura międzynarodowa).

● **Ліцей пластичний (художня школа)** – навчальний заклад для випускників гімназій, які зацікавлені загальною освітою й одночасно бажають отримати професійні художні кваліфікації. Навчання триває чотири роки.

● **Технікум (T)** передбачає чотирирічне навчання, надає можливість опанування середньої освіти одночасно з професійними кваліфікаціями. Випускники технікумів можуть продовжити навчання у вищих навчальних закладах (за умови складання екзамену – matura), у післяліцейних школах чи приступити до праці.

● **Базова професійна школа (ZSZ)**. Навчання триває три роки, закінчується отриманням диплому, що підтверджує професійну кваліфікацію. Також надає можливість продовження навчання в ліцеї, технікумі або загальноосвітньому ліцеї для дорослих.

Окрему увагу треба звернути на екзамен на атестат зрілості (**matura**), який є загальнодержавним іспитом для випускників середніх шкіл і технікумів, проводиться одночасно в усіх школах Польщі в травні. Він не є обов'язковим. Натомість **результат цього іспиту є умовою продовження освіти у вузах** для випускників польських середніх шкіл. Більш детальну інформацію про екзамен на атестат зрілості можна знайти на офіційній сторінці Центральної екзаменаційної комісії www.cke.edu.pl.

Для дітей, що навчаються в Польщі, існує електронна система реєстрації вступу до навчальних закладів, рекрутація відбувається у квітні. Якщо дитина навчалася в Україні, то для переведення її до відповідного навчального закладу треба звернутися безпосередньо до навчального закладу за місцем проживання (якщо обрано державний навчальний заклад). Разом із заявою про прийняття треба подати:

– оригінал та копію паспорта (проїзного документа) дитини;

– оригінал та копію паспорта матері/батька;

– оригінал та копію свідоцтва про народження (з перекладом присяжного перекладача);

– оригінал та копію документа, який підтверджує проживання дитини в цій дільниці (прописка, договір оренди);

– шкільне свідоцтво/табель (або інший документ, що підтверджує кількість років навчання дитини в попередніх класах) із перекладом присяжного перекладача. У разі відсутності таких документів, для визначення відповідного класу директор гімназії може запросити дитину на кваліфікаційну розмову;

– інші документи, що підтверджують досягнення дитини. У залежності від індивідуальної ситуації керівництво навчального закладу може запропонувати повторення вже пройденого класу в Україні для кращої адаптації учня. Корисно знати, що діти-іноземці, які не володіють польською мовою на достатньому для навчання рівні, мають право на додаткові безкоштовні заняття з польської мови. Користуватися ними можна лише протягом перших 12 місяців перебування дитини в Польщі. Крім того, варто звернути увагу на безліч додаткових занять для дітей, які проводяться в літній період і дозволять дитині адаптуватися до нового середовища перед початком шкільного року.

Процедура вступу чи переведення дитини до приватних або громадських середніх навчальних закладів може дещо відрізнятися, про що треба дізнаватися безпосередньо в обраному навчальному закладі. ■

Іноземці у Варшаві очікують на карту перебування в середньому рік

Олена БАБАКОВА

Чому мігранти в Польщі все довше очікують на рішення (decyzja) й карти перебування, як виглядає процедура легалізації перебування іноземців та чи можна сподіватися на її поліпшення – на ці запитання відповідає директор Варшавського відділу у справах іноземців Мазовецького воєводського управління Ізабела Шевчик.

«Наш вибір»: Почнемо з основ: мігрант приходить до регіонального відділу у справах іноземців (далі – ВСІ), подає заявку на отримання дозволу на проживання. Що відбувається далі, яка процедура розгляду його документів?

Ізабела Шевчик: По-перше, хочу підкреслити, що у Варшаві від травня 2015 року іноземець спершу повинен записатися на подання документів телефоном чи за допомогою електронної пошти. Вже тоді, у призначений день, особа складає заявку (wniosek) та приносить необхідні документи. У нашому ВСІ маємо окремих працівників, які приймають заявки від іноземців, надають першу інформацію про термін залагодження справи та виставляють прохання про донесення відсутніх документів. Цей етап обслуговують 12 працівників. Вони реєструють заявку в системі, беруть відбитки пальців, перевіряють, чи пакет документів не має так званих формальних нестач (braki formalne), які б перешкоджали продовженню процедури. Якщо такі нестачі відсутні і заявка була подана в строк, на даному етапі іноземець отримує штамп у паспорті. Ця відмітка означає, що до прийняття адміністрацією остаточного рішення іноземець залишається на терені Польщі легально, навіть якщо в нього закінчується термін дії попередньої візи чи карти перебування.

▲ **Ізабела Шевчик.** Фото з mazowieckie.pl

Потім заявка іноземця передається вже до відділів, які здійснюють адміністративне провадження. З'являється конкретна особа – інспектор, котра отримує конкретну справу. Інспектор веде справу до постання проекту рішення. У цей час можуть відбуватися прослуховування іноземця або свідків у його справі, перегляд файлів на прохання заявника тощо. Такі операції може виконувати інший співробітник, не обов'язково інспектор. Проект передається посадовим особам, які уповноважені воєводою до прийняття рішення, отже рішення не видає інспектор, котрий веде справу.

Рішення потім скеровується до іншого відділу, де його готують до відправлення чи видачі. Нині рішення надсилається поштою, але ми готуємо зміни, згідно з якими аплікант отримуватиме його одночасно з картою перебування. Всі рішення видаються на підставі закону про іноземців та Адміністративно-процесуального кодексу. Тільки після видачі та реєстрації рішення в системі інші працівники направляють електронну заявку до Центру персоналізації документів МВС Польщі. Врешті-решт, Центр спеціальною поштою відправляє карту до нас, а ми видаємо її аплікантові. Наш контакт з іноземцем закінчується на моменті видання карти перебування.

Очевидно, найбільше часу в цьому процесі поглинає праця інспектора, який вивчає справу. Скільки людей працює у варшавському ВСІ на цій посаді?

На сьогодні існує два відділи, які вивчають папери з метою надання іноземцям дозволів на проживання. В цілому в них працює близько 70 осіб. Проте в усьому процесі легалізації перебування іноземців бере участь близько 140 осіб. До цього гроно входять також чиновники, які займаються продовженням віз, оформленням запрошень, обміном карт перебування тощо. Загалом у ВСІ близько 210 посад.

Скільки справ про легалізацію перебування іноземців припадає на одного інспектора?

Що стосується даних з останніх двох років, а саме тоді ми почали спостерігати зростання кількості людей, що хочуть оформити тимчасове, постійне проживання чи статус резидента в Польщі, ми щомісяця приймаємо від 2800 до 3800 заявок. У червні 2016 року, наприклад, зареєстрували майже 3500 заявок.

Тобто більш-менш 50 заявок на інспектора на місяць?

Не зовсім так. Завжди є справи, які повертаються задля повторного розгляду. Плюс хтось з інспекторів перебуває у відпустці, хтось – на лікарняному. Тому пересічний інспектор часто працює з набагато більшою кількістю заявок, ніж 50. Є люди, які одночасно ведуть близько 300 справ.

Не таємниця, що співробітники варшавського ВСІ часто змінюються. Крім того, іноземці нерідко розповідають про ситуації, коли їхню справу починав вести один інспектор, потім другий. Чи це явище позначається на часі розгляду справи? Чи нові інспектори проходять тренінги, які мають підготувати їх до роботи?

У нас змінюється не тільки персонал, змінюються норми, згідно з якими ми працюємо. Наприклад, тільки минулого року два рази змінювалася форма заявки на дозвіл на тимчасове проживання (pobyt czasowy). Без підготовки інспекторів ми б просто не провели ці зміни! Я не приховую – плинність кадрів є досить поширеним явищем. Тому у відділі багато працівників, які перебувають на стадії навчання. У нас немає постійних кадрів, які б працювали по 5–10 років, нові інспектори проходять навчання паралельно з роботою. Крім внутрішніх тренінгів, принаймні раз на тиждень відбуваються зустрічі керівників зі співробітниками з метою обговорення поточних справ, окремих та складних випадків. Зрештою, кожен аплікант має свою історію, і її треба ретельно вивчити. Крім того, правила не завжди однозначні, тому вимагають проведення консультацій. У цілому, рівень флуктуації працівників останнім часом у нас становить понад 10%, у важкі періоди він перевищував 20%. Звичайно ж, на жаль, це не впливає добре на однаково високий рівень знань працівників відділу.

Ви згадали, що бувають випадки, коли норми допускають неоднозначне трактування. Чи є у ВСІ інструкція для чиновників, яка б регламентувала їхні дії у таких спірних випадках?

Нещодавно у нас змінився статут праці відділу, отже ми перебуваємо у процесі масштабної реорганізації, якщо йдеться про видавання дозволів на проживання. У зв'язку з цим обов'язки співробітників, інструкції, кому і в який термін передавати справи тощо, ми збираємо у вигляді описаної процедури розгляду, доступної працівникам в електронній формі.

Продовження на 16–17-й сторінках.

Продовження з 15-ї сторінки.

Аналогічний збірник уже був у відділі, але тепер ми серйозно його змінюємо. Проте, скажу з досвіду, – неможливо передбачити всі спірні ситуації. Найбільшу роль відіграють знання інспектора, його інтуїція та самостійність. Цьому неможливо навчити, такі навички можна здобути лише в процесі роботи. З іншого боку, ми збираємо в спеціальному каталозі найбільш розповсюджені рішення органу другої інстанції та адміністративних судів, до них мають доступ усі співробітники.

Протягом останніх двох років, коли ви спостерігаєте зростання кількості заявок до ВСІ, скільки в середньому становив час розгляду справи щодо легалізації перебування?

Тільки на 30 червня цього року в Мазовецькому воєводстві складено понад 19 тис. заявок на отримання дозволу на проживання в різних категоріях. Минулого року це число перевищило 39 тис. Для порівняння – у 2013 році це було 18 тис., у 2014-му – 28 тис. Таке зростання вплинуло на термін розгляду справ, адже наш штат та технічні можливості були пристосовані до інших потреб. У кінці минулого року у ВСІ ми нарахували близько 2500 відкладених справ. На даний момент деякі рішення видаються після 3 місяців, деякі – після 2 років. За недавніми підрахунками, середній час від подання іноземцем заявки до видачі карти перебування становить один рік. Мета останніх змін – скоротити цей термін наполовину.

З яких причин найчастіше продовжується розгляд справи?

У більшості випадків – це нестача потрібних документів. Якщо іноземцю приходить виклик про формальну нестачу, це, як правило, продовжує процес розгляду справи на місяць. На донесення обов'язкових документів апліканти мають 7 днів, додаткових – 14. Друга причина затримок – додаткові пояснювальні процедури, наприклад запрошення на прослуховування. Наша праця також видовжується, якщо ми не маємо на часі відповіді від зовнішніх інституцій, до яких скерували запитання. Запити до поліції, Агентства внутрішньої безпеки та Прикордонної служби ми відправляємо вже на першому етапі розгляду справи, поки немає відповіді від цих установ – інспектор не починає вивчення.

Для яких категорій заяв є найбільша загроза подовження розгляду?

Більше 60% заявок, які ми отримуємо, стосуються дозволу на тимчасове проживання з правом на працю. І тут велику проблему становить оцінка старости (opinia starosty). У процесі подання заявки вона вважається формальною нестачею, іноземець має лише 7 днів, аби її принести. На практиці це неможливо, оскільки повітові управління праці, згідно з законом, видають оцінку старости від 14 до 21 дня. Можна навіть сказати, що це правова колізія. Ми вже давно рекомендували і Управлінню у справах іноземців, і Міністерству сім'ї, праці і соціальної політики вивести оцінку старости з категорії формальних нестач. Тепер очікуємо, що відповідні зміни будуть внесені до законодавства в наступному році. Існує також проблема невідповідностей у документах. Іноземці, наприклад, мають різні посади, прописані в трудовому контракті, заяві роботодавця чи дозволі на роботу. Назви посад можуть звучати подібно, але якщо вони не ідентичні – це сильно гальмує процес розгляду справи.

Часто чула про іншу проблему: іноземець декілька разів отримує виклик донести документи. І кожного разу процедура розгляду справи продовжується на місяць. У результаті аплікант чекає на свої папери понад півроку.

Мені важко сказати, чи були виправдані дії інспекторів кожного разу, не знаючи деталей конкретних справ. Кожен випадок розглядається індивідуально, і необхідність доповнення корпусу наявних документів може з'являтися на різних стадіях процесу. Іноді справу приймає інший інспектор і після консультації з керівником вирішує, що матеріал, який зібрав його попередник, є недостатнім та потребує доповнення. Я погоджуюся, що в ідеалі було б добре за одним разом просити всі документи, але на практиці це не завжди можливо. Хочу підкреслити: якщо на момент подання заяви іноземець не отримав виклику про донесення додаткових документів, це не означає, що він не отримає його в майбутньому. Під час прийняття заявки наш працівник перевіряє папери апліканта тільки з точки зору формальних нестач. А вже в процесі розгляду справи може виявитися, що потрібні додаткові документи, і чиновник, який реєструє заявку, не може цього передбачити. Ситуація б поліпшилася в разі інтеграції систем та баз даних, щоб ми самі могли перевіряти, чи іноземець, наприклад, платить податки і страхові внески. На даний момент у нас немає доступу до цих баз, отже вся інформація, на яку ми спираємося, досліджуючи справу, надходить від самих заявників.

Припустимо, іноземець не має у своїй заявці формальних нестач або ліквідував їх на самому початку. Якщо час, визначений як термін видачі рішення, минув, а сигналу від ВСІ немає, то яким чином іноземець може отримати інформацію, коли буде рішення у його справі? А якщо розгляд справи подовжено, то чому і, знову ж таки, коли очікувати на готові документи?

До нас доходять сигнали, що іноземці мають клопоти з тим, аби з нами зв'язатися й отримати інформацію, і що не завжди надходять відповіді на електронні листи, відправлені до ВСІ. Тому з 4 липня змінено спосіб надання інформації у варшавському ВСІ. Ми пропонуємо електронний інструмент для відстеження стану розгляду справи – «Адміністрація ближче до іноземця», який діє вже більше року, і ми будемо покращувати його функціонування. Інспектор вносить інформацію про стан справи до системи, а іноземець може прочитати про це в Інтернеті. Друга річ – збільшено кількість людей, які займатимуться тільки обслуговуванням телефонної лінії та електронної кореспонденції. Нині ми працюємо над механізмом перевірки, чи на лист, надісланий до нас електронною поштою, було надано відповідь протягом передбаченого часу. Ми відмовилися від прямої інформації, яку надавали у співпраці з громадськими організаціями. Нашим пріоритетом є ефективне обслуговування телефонної лінії і листування електронною поштою. Іноземець, який написав до нас e-mail, може очікувати відповідь на нього протягом тижня. До того ж у нас є автоматична цілодобова телефонна лінія, через яку можна отримати відповіді на найпоширеніші запитання, пов'язані з легалізацією перебування, видачею запрошень тощо. Але ця гаряча лінія не призначена для надання інформації щодо конкретних справ аплікантів.

Чи можна прискорити розгляд заяви про легалізацію проживання? Зрештою, люди мають різні життєві ситуації, пов'язані, наприклад, з роботою, родиною чи здоров'ям близьких.

Формально можна подавати прохання про прискорення розгляду справи із зазначенням відповідних аргументів. Після розгляду заяви іноземець повинен отримати відповідь, чи його запит буде схвалений, а якщо ні – то чому. Кожен випадок відрізняється і розглядається окремо.

Коли іноземці не отримують відповіді на запитання, чому затягується процес розгляду їхньої справи, вони пишуть скарги. Але часом не отримують на них відповіді. Чому це відбувається?

Усі скарги, подані в письмовому вигляді, реєструються. Якщо іноземці складають скарги у нас в офісі (ul. Marszałkowska) чи в Канцелярії воєводи (pl. Bankowy), то скарга потрапляє до системи електронних записів. Згідно з Адміністративно-

17.

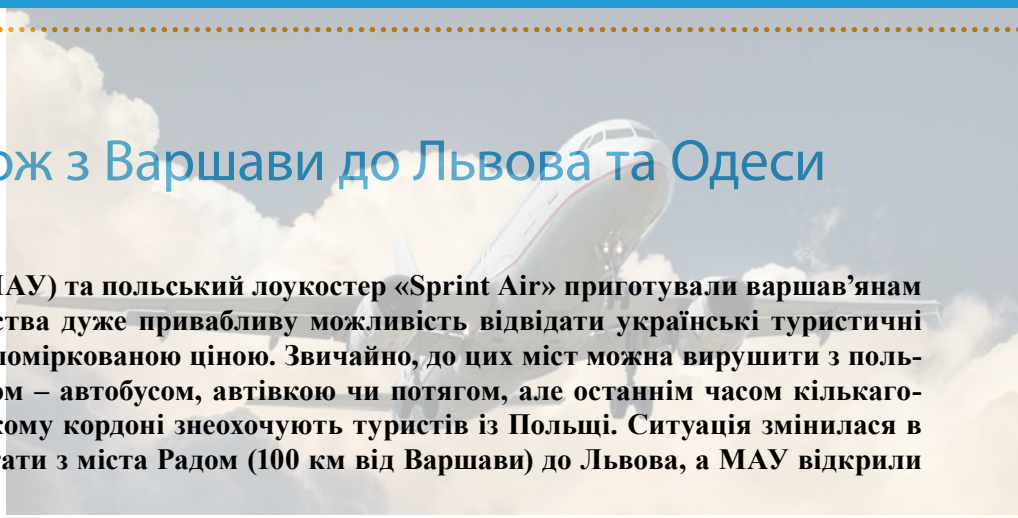

Літо-2016: Подорож з Варшави до Львова та Одеси

Андрій ШЕРЕМЕТ

«Міжнародні авіалінії України» (МАУ) та польський лоукостер «Sprint Air» приготували варшав'янам та мешканцям столичного воєводства дуже привабливу можливість відвідати українські туристичні перлини Львів та Одесу за досить поміркованою ціною. Звичайно, до цих міст можна вирушити з польської столиці традиційним способом – автобусом, автівкою чи потягом, але останнім часом кількагодинні черги на польсько-українському кордоні знеохочують туристів із Польщі. Ситуація змінилася в червні, коли «Sprint Air» почав літати з міста Радом (100 км від Варшави) до Львова, а МАУ відкрили рейс Варшава – Вінниця.

До Львова з Варшави та Радома

До міста Лева (Lviv International Airport) з Радома «Sprint Air» літає двічі на тиждень: у четвер (номер рейсу SRN725, виліт о 18:50 – приліт о 21:05) та неділю (SRN727, виліт о 12:10 – приліт о 14:25).

Дістатися з Варшави до Радома можна автобусом (автобуси відправляються майже кожні 15 хвилин із вокзалу Варшава Західна, площі Defilad під Палацом культури та науки та зі станції метро «Віляновська» – ціна від 12 до 24 злотих) – подорож триває від 1,5 до 2 годин. Можна також вирушити потягом (ціна близько 22 злотих) і доїхати за 2–3 години. На летовище в Радомі (Port lotniczy Radom) доїжджають міські автобуси номер 5 та 14.

Зі Львова до Радома можна повернутися в неділю (рейс SRN728, виліт о 15:00 за київським часом – приліт о 15:00 за варшавським) або четвер (рейс SRN726, виліт о 21:35 – приліт о 21:35).

Найдешевший білет нині коштує 199 злотих в один бік (зареєстрований багаж до 12 кг та ручна поклажа до 5 кг), але ще недавно були доступні білети за 149 злотих (зареєстрований багаж до 8 кг та ручна поклажа до 5 кг). Тож слідкуйте за промоціями.

До Вінниці та Одеси з Варшави

До Одеси можна комфортно дістатися з Варшави (Lotnisko Chopina) через Вінницю. «Міжнародні авіалінії України» пропонують два рейси на тиждень: у четвер та неділю (номер рейсу PS 0584, виліт о 21:30 – приліт о 23:50). Ціна квитка в один бік – від 116 злотих (без зареєстрованого багажу, а ручна поклажа не може важити більше 7 кг). Подорож із багажем (до 23 кг) та ручною поклажею (до 7 кг) коштуватиме від 174 злотих.

У вінницькому аеропорті в Гавришівці (Havryshivka Vinnytsia International Airport) на пасажирів варшавського рейсу чекатиме автобус номер 33, який за 21 гривню довезе вас до центру міста, минаючи залізничний вокзал та дві автобусні станції.

Власне, з центрального автовокзалу щоденно о 01:40 відправляється автобус до Одеси, який прибуває до південного міста о 09:15. Ціна квитка 212 гривень, а придбати білет можна через Інтернет. Майже о цій же годині – 01:48 – із залізничного вокзалу (щодня до 28 серпня) відправляється потяг номер 84 Ковель – Одеса, який прибуває на кінцеву станцію о 08:50. Можливі зміни в розкладі, тому варто перевіряти на сайті «Укрзалізниці». Там же можна придбати квитки (ціна – 121 гривня).

Повернутися з Одеси до Вінниці можна також автобусом – виїзд з Одеси щоденно о 14:30 (Центральний автовокзал), а прибуття о 22:45 (ціна 212 гривень). Або, наприклад, потягом номер 762 (ІНТЕРСІТІ+) – виїзд з Одеси о 15:06, а прибуття до Вінниці о 19:47 (ціна квитка у другому класі – 221 гривня). У вас ще буде час прогулятися Вінницею, витратити останні гривні на подарунки та з'їсти вечерю. Адже літак на Варшаву (рейс номер PS 0583) відлітає о 01:00 вночі двічі на тиждень: в п'ятницю (в ніч на п'ятницю) та в понеділок (в ніч на понеділок). Приліт до польської столиці о 01:30. Спеціально під «варшавський літак» у Вінниці передбачили рейс автобусу номер 33, який із центру міста (зупинка «Театр ім. Садовського») відправляється о 22.30. Розклад відправлення автобусу з інших станцій можна перевірити на сторінці Вінницького аеропорту. Додам, що автор цієї статті вирушив на летовище на таксі й заплатив 91 гривню.

Приємних вам подорожей. Відпочивайте в Україні! ■

процесуальним кодексом, ми зобов'язані відповідати на скарги протягом 30 днів. Якщо відповідь протягом цього періоду не є можливою, то заявник буде поінформований, коли варто очікувати на контакт з нашого боку. Я підписую відповіді на всі скарги, які надходять до ВСІ. Тому якщо іноземець не має жодної реакції на свою скаргу протягом зазначеного терміну, таку ситуацію треба зголошувати.

Інша проблема, про яку говорять мігранти, – втрата чиновниками документів. Заявник стверджує, що все склав, навіть має штамп, інспектор говорить, що бракує деяких позицій.

Найголовніше, іноземець мусить мати підтвердження подання заявки: або штамп від працівника ВСІ, або підтвердження з пошти чи з відділу прийому кореспонденції ВСІ. Якщо іноземець підтвердить, що склав повний пакет документів, ми беремо провину на себе. Проте якщо людина такого підтвердження не має, то це слово проти слова. Якщо іноземець подає заявку в пункті на вул. Starynkiewicza, то його папери привозить кур'єр, якщо в делегатурах Воєводського управління, то папери відправляються до нас поштою. Коли хтось повідомляє, що під час доставки документи були втрачені, ми повинні вивчити кожну ситуацію. Проте часто буває так, що документи банально вкладені один в один, а інспектор просто не помічає, що ця позиція в заявці вже присутня.

Які ваші рекомендації для іноземців, котрі складають заявки на дозвіл на проживання у Вашому відділі й хочуть швидкого та своєчасного отримання рішення?

По-перше, не чекати до останньої хвилини і складати папери на дозвіл на проживання вже тоді, коли іноземець має у своєму розпорядженні всі необхідні документи. По-друге, ми видаємо рішення протягом 90 днів, якщо заявка добре підготовлена. Найбільш складними є випадки, коли іноземець не знає, які документи він взагалі має скласти. Ретельно підготовлена заявка дозволяє нам виконати свою роботу в установлених часових рамках. Іноземцям важливо знати, які документи вони повинні вимагати від свого роботодавця. Минулого року в нашому відділі накопичилися заборгованості в розгляді справ, нині ми з них виходимо. Тож тепер, якщо іноземець приходить до нас з добре підготовленим комплектом документів, може отримати рішення протягом трьох місяців. ■

СЕРПЕНЬ 2016

КОНЦЕРТИ

► ***Концерт Стінга в Сопоті***
2 серпня, 19:00.
Легендарний музикант виступить в Opera Leśna за адресою: ul. Stanisława Moniuszki 12.
Квитки від 349 злотих.

► ***Концерт Ріанни у Варшаві***
5 серпня.
Виступи співачки – це завжди не тільки виконання пісень, а ще й цікаві перформенси. Цього літа мешканці Варшави можуть насолодитися видовищем на Стадіоні Народовому за адресою: aleja Poniatowskiego 1.
Квитки від 179 злотих.

► ***Серпневі концерти польсько-українського гурту «Еней»***
9 серпня, 20:00.
Мендзиздроє, Амфітеатр, вул. Promenada Gwiazd.
Ціни квитків: від 30 до 40 злотих.

11 серпня, 20:00.
Колобжег, Амфітеатр, вул. Fredry 1.
Ціни квитків: від 30 до 40 злотих.

ФЕСТИВАЛІ

► ***Wielokulturowe Warszawskie Street Party***
Уже 10-та едиція заходу відбудеться, як і щороку, в останню неділю серпня. Ймовірно, цього разу фестиваль пройде 28 серпня на вулиці Świętokrzyskiej, рух на якій буде спеціально перекрито.
Для тих, хто хотів би запрезентувати щось своє в рамках дійства, організатори просять висилати заявки на адресу: streetparty@kontynent.waw.pl. Для всіх інших нагадуємо, що Wielokulturowe Warszawskie Street Party – це завжди море оригінальних презентацій різних культур: концерти, майстер-класи, ярмарки, карнавали та багато іншого. За оновленнями програми події можна стежити на Фейсбуці.

► ***Джаз на Старувці***
Кожної неділі, з 2 липня по 27 серпня о 19:00, на Ринку Старого міста у Варшаві всі любителі джазу можуть безкоштовно насолоджуватися прекрасними концертами.

► ***Святкування Дня Незалежності України в Польщі***
У рамках 25-річчя святкування Дня Незалежності України, Клуб друзів України планує організувати низку подій, пов'язаних із тематикою України в місті Бидгощ. Святкування розпочнуться в День Незалежності України і триватимуть до 23 вересня.
В рамках урочистостей заплановані:
- перегляд документальних фільмів «Енциклопедія Майдану»,
- польсько-українські інтеграційні забави (ватра, українська музика),
- двомовна польсько-українська вистава «Дуб» за участю молоді з партнерських міст Черкаси та Бидгощ.

Клуб друзів України також буде патроном української секції наукової конференції «Сучасні проблеми пострадянського простору», яка відбудеться 22–23 вересня в Інституті історії і міжнародних відносин Університету Казимира Великого в Бидгощі.

За деталями святкування та інших урочистостей, що відбуватимуться з нагоди 25-го Дня Незалежності України в Польщі, можна стежити на спеціально створеній сторінці: http://ukraina25.pl/.

Якщо ви маєте власну цікаву ідею щодо події з нагоди свята, нею можна також поділитися з іншими на згаданій сторінці. ■

Концерт із нагоди 25-ї річниці Незалежності України у Варшаві

Оксана ДЕНИСЮК

Другого вересня у самому центрі Варшави – неподалік Палацу культури та науки, на площі Defilad – відбудеться потужний концерт під відкритим небом для всіх бажаючих. Організатори заходу, присвяченого 25-й річниці Незалежності України, – Посольство України в Польщі та місто столичне Варшава, інформаційна підтримка – RMF FM.

За словами посла України в Польщі Андрія Дещиці, це буде фантастичний масовий захід, який об'єднає українців та поляків, адже на сцені виступатимуть відомі гурти й виконавці з Польщі та України. «Це буде потужне культурне поєднання двох народів. Упевнений, що концерт за участі кращих виконавців із двох країн об'єднає тисячі українців та поляків», – додав він.

▲ **«ONUKA».** Фото з офіційної сторінки співачки www.onukamusic.com

Свою участь уже підтвердили гурти «ONUKA», «Dakh Daughters», «Kozak System» та знана польська співачка Anna Wyszkoni. Окрім чудового концерту з якісним відео та звуком, заплановано телеміст Варшава – Київ – Рига. В останньому місті, до слова, теж відбуватиметься цього дня концерт з нагоди Дня Незалежності України за участю гурту «Океан Ельзи». Відтак є задум наживо поєднати столиці, концерти, українців та всіх, хто вболіває за процвітаюче майбутнє України.

Розпочнеться концерт о 19-й годині.

За подробицями слідкуйте на нашому порталі naszwybir.pl. ■

Wydawca
Наш вибір

Юрій ГЕРАСИМЧУК

Смаки польського сходу

Частина І

У перший тиждень відпустки вітри літніх мандрів занесли мене на пограниччя Люблінського та Підкарпатського воєводств з Україною – на південне Розточчя. Де і побавився, і попоїв, і попив солодко, а при нагоді поспілкувався з жіночками з Кола сільських господинь про місцеві кухонні цікавинки. В цій статті я хотів би представити загальний нарис кулінарних традицій регіону, а в наступних уже перейти до «матчастини», тобто найкращих, на мою думку, рецептів. Добрий шмат мого життя пов'язаний із Любліном, і до цього міста, як і до всього регіону, я відчуваю великий сентимент.

Люблінщина – це без сумніву один із найцікавіших у сенсі смаку регіонів Польщі. Кухня перейняла багато з української, литовської та російської кулінарних традицій. Величезний вплив мали також культура й кулінарні традиції євреїв. Євреї з люблінського Старого міста почали випікати і продавати плоскі круглі дріжджові булки, на яких згори знаходиться легко підсмажена цибуля та мак – цебуляжі. В єврейській кулінарній традиції цебуляж відомий із середньовіччя, а пізніше з Любліна він розповсюдився по всьому регіону. Булочка з цибулею не має собі рівних, а Люблінщина пишається нею, як гуралі своїм осципком чи Краків обважанками. Другою стравою, яка має єврейське походження, є люблінський форшмак – густий м'ясний суп з солоними огірками, про який ми вже розмовляли раніше в нашій рубриці.

Дуже характерною ознакою для регіону є використання у стравах гречки. Починаючи від звичайних каш і начинок до вареників (хіт – це вареники з гречкою, сиром і м'ятою) та пирогів, закінчуючи такими екзотичними речами, як росточанські гречані паштети, білгорайські «голомозі» пироги та навіть солодощі – влодавські гречані торти й тістечка.

Дуже характерним регіональним делікатесом на Розточчі є так звані бурячаки або бурячажі – це дріжджові булочки з додатком цукрового буряку. Дуже солодка й волога випічка. Власне, під час цього візиту на Розточчі я спробував її вперше в домашньому виконанні. А якщо полити булочки соусом із місцевих чорниць – це просто казка!

▲ **Бурячаки.**
Фото: www.pysznejedzonko.blox.pl

Місто Замостя, яке називають «Перлиною ренесансу», відоме не тільки своїми архітектурними пам'ятками, але й замойськими фляками, популярними в усій Польщі. Ополє Любельське славиться цукерками «корівка», але, на мою думку, місцевий лікер із тих самих корівок – це геніальна річ!

Щодо напоїв, то на специфіку регіону впливають два натуральні фактори: великі посіви гречки (про що згадувалося вище) і, як наслідок, виробництво запашного солодко-гострого гречаного меду і питних медів на його основі, а також величезні плантації хмелю – відповідно, й пива. Як кажуть студенти в Любліні (бо хто найбільше споживає золотистого напою): «Perła Chmielowa – Nasza Królowa». ■

Partner projektu
Наше Слово

Kolegium redakcyjne:
Myroslava Keryk, Tetyana Rodnyenkova, Olena Lytvynenko, Iwona Trochimczyk-Sawczuk, Jarosław Prystasz, Igor Isayev, Olga Popovych, Paweł Łoza, Grzegorz Spodarek, Ivan Kozlovskyi, Olena Babakova, Taras Shumeyko, Daryna Popil, Yulia Lashchuk.

Zespół redakcyjny:
Redaktor naczelna – Myroslava Keryk, dziennikarze – Olena Babakova, Igor Isayev, Olga Popovych, Paweł Łoza, Grzegorz Spodarek, Yulia Lashchuk, Taras Shumejko, Taras Andrukhovych, Volodymyr Priadko, Alla Maievska; tłumaczenia – Sławomir Sawczuk, Yuriy Taran; korektor – Liudmyla Goncharuk, redaktor techniczny – Olga Michaluk, opracowanie graficzne – Czarli Bajka, wydanie internetowe – Oksana Kuzmenko.

Adres redakcji:
ul. Zamenhofa 1
00-153 Warszawa
tel: +48 727 805 764
e-mail: redakcja@naszwybir.pl
Internet: www.naszwybir.pl

Portal:
e-mail: portal.nashvybir@gmail.com

Wydawca:
Fundacja «Nasz Wybór»
Adres: ul. Zamenhofa 1
00-153 Warszawa

Druk:
Przedsiębiorstwo Poligraficzno-Usługowe «Multigraf» s.c. R. Ellert, J. Tomczuk
Nakład 3000 egz.

Konto bankowe:
Fundacja «Nasz Wybór»
PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509
Swift: NDEAPLP2

Centrum Obsługi Projektów Europejskich MSW
Projekt „Nasz Wybir – Zasoby informacyjne dla imigrantów z Ukrainy IV" finansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji oraz budżetu państwa

*Western Union також заробляє гроші на обміні валют. При виборі валюти переказу ретельно порівняйте тарифи переказу та обмінний курс. Тарифи й курси валют можуть відрізнятися – в залежності від бренду, каналу й місця розташування, що базується на ряді факторів. Тарифи та курси можуть бути змінені без попереднього повідомлення.

**Під час здійснення переказу кошти можуть бути затримані або послуги недоступні за певних умов, серед яких сума відправлення, країна призначення, наявність валюти, проблеми регулювання, вимоги до ідентифікації, години роботи пункту обслуговування, відмінності в часових поясах, або сукупність цих умов. Можливе застосування додаткових обмежень. Детальну інформацію можна знайти на бланку відправлення.

© 2016 WESTERN UNION HOLDINGS, INC. Всі права захищені.